

memo

aan: Gemeente Renkum
van: SAB
projectnummer: 170300.01
datum: 2 april 2024
betreft: Luchtkwaliteit Centrumplan Doorwerth

INLEIDING

In juni 2017 heeft de gemeenteraad van de gemeente Renkum ingestemd met het Masterplan centrum Doorwerth. Een plan dat, naast de realisatie van een plein, ook de nieuwbouw van een groot aantal woningen, en de bouw van een leer- en ontmoetingscentrum (LOC) aan de Bachlaan omvat.

Voor deze nieuwe ontwikkelingen wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Onderzoek naar de uitvoerbaarheid van het initiatief is onderdeel van het bestemmingsplanproces. In voorliggende notitie wordt de uitvoerbaarheid van het initiatief beschouwd voor wat betreft het aspect luchtkwaliteit. Hiervoor gelden meerdere wettelijke en beleidsmatige kaders. Dit maakt dat de onderzoeksopzet tweeledig is, namelijk:

- 1 Toets NIBM;
- 2 Toets grenswaarden in het kader van goede ruimtelijke ordening.

WETTELIJK KADER

Wet milieubeheer

De normen voor luchtkwaliteit zijn vastgelegd in De Wet luchtkwaliteit (verankerd in de Wet Milieubeheer hoofdstuk 5, titel 5.2). De Nederlandse wetgeving is een vertaling van de diverse Europese richtlijnen voor luchtkwaliteit, waarin onder meer de grenswaarden voor vervuilende stoffen in de buitenlucht zijn vastgesteld ter bescherming van mens en milieu. In Nederland zijn stikstofdioxide (NO₂) en zwevende deeltjes als fijn stof (PM₁₀) en ultrafijn stof (PM_{2,5}) de maatgevende stoffen, waarvan de concentratieniveaus het dichtst bij de grenswaarden liggen. Overschrijdingen van de grenswaarden komen, uitzonderlijke situaties daargelaten, bij andere stoffen niet voor.

Door diverse maatregelen, zoals het schoner worden van auto's en industrie, is de luchtkwaliteit in de afgelopen jaren flink is verbeterd. Desondanks kan Nederland niet voldoen aan de luchtkwaliteitseisen die sinds 2010 van kracht zijn. De EU heeft Nederland derogatie (uitstel)

verleend op grond van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het NSL is een programma van het Rijk en diverse regio's om samen te werken aan een schonere lucht waarbij ruimte wordt geboden aan noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen.

Besluit NIBM

Om de onderzoekslast voor kleine ruimtelijke ontwikkelingen welke weinig invloed hebben op de luchtkwaliteit, te verminderen is in het "Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)" (Besluit NIBM) vastgelegd, dat voor deze ruimtelijke ontwikkelingen een beperkt onderzoek noodzakelijk is. Voor de projecten die "niet in betekende mate bijdragen" (NIBM) aan de luchtkwaliteit is geen toetsing aan de grenswaarden luchtkwaliteit nodig.

Projecten die in betekenende mate (IBM) bijdragen aan luchtverontreiniging worden opgenomen in het NSL. Het maatregelenpakket in het NSL is hiermee in evenwicht en zodanig dat op termijn de luchtkwaliteit in heel Nederland onder de grenswaarden ligt.

Projecten die 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan luchtverontreiniging hoeven niet langer individueel getoetst te worden aan de Europese grenswaarden, aangezien deze niet leiden tot een significante verslechtering van de luchtkwaliteit. Deze grens is in de AMvB NIBM gelegd bij 3% van de grenswaarde van een stof: Voor stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) betekent dit dat aannemelijk moeten worden gemaakt dat het project tot maximaal 1,2 µg/m³ verslechtering leidt.

Voor een aantal veel voorkomende functies, zoals woningen, kantoren en tuin- en akkerbouw, is het de maximale omvang van de ontwikkeling gekwalificeerd waarbij deze ontwikkeling nog als NIBM moet worden gezien.

RESULTATEN

Toets NIBM

Het plan bestaat uit de realisatie van een school, kinderdagverblijf en woningen. De ministeriele regeling NIBM noemt geen kwantitatieve uitwerking voor scholen en kinderdagverblijven. Dit betekent dat op een andere manier aannemelijk moet worden gemaakt dat het project niet in betekende mate (NIBM) bijdraagt aan de luchtkwaliteit. De verslechtering van de luchtkwaliteit door de ontwikkeling wordt berekend door de extra verkeersbewegingen (planbijdrage) welke worden gegenereerd door de nieuwe ontwikkeling.

Planbijdrage door het plan

Bepaling van de toename van de verkeersgeneratie

Door Mobycon is een verkeersonderzoek¹ uitgevoerd. In dit onderzoek is de toename van het verkeer op de omliggende wegen als gevolg van de nieuwe ontwikkelingen berekend. Uit dit onderzoek blijkt dat de planbijdrage (toename van de verkeersgeneratie door het plan) door de nieuwe ontwikkelingen totaal 855 mvt/e bedraagt.

¹ Verkeerskundig advies centrumplan Doorwerth, uitgevoerd door Mobycon, Projectnummer: 7970. Datum: 26-09-2023.

De verslechtering van de luchtkwaliteit

De verslechtering van de luchtkwaliteit is berekend met de NIBM-rekentool, versie mei 2018, is de verslechtering van de luchtkwaliteit ten gevolge van het plan berekend. Bij een toename van 1,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ of meer voor stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}) draagt een plan in betekende mate (IBM) bij aan de luchtkwaliteit. Als een plan niet in betekende mate (NIBM) bijdraagt aan de luchtkwaliteit, is toetsing van het plan aan de grenswaarden op grond van de Wm niet noodzakelijk.

In de NIBM-rekentool zijn de parameters voor het verkeer, de straat en de omgeving zo gekozen dat de maximale hoogste concentraties worden berekend (worst case-situatie). Hiermee is de werkelijke toename van de luchtverontreiniging in de praktijk lager dan zijn bepaald met behulp van de NIBM-rekentool.

In de navolgende tabel is de berekening uit de NIBM-rekentool weergegeven.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022		
Jaar van planrealisatie		2025
Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		855
Aandeel vrachtverkeer		1,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	0,49
	PM_{10} in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	0,13
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu\text{g}/\text{m}^3$		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet-in-betekenende-mate; geen nader onderzoek nodig		

Planbijdrage volgens NIBM-rekentool in 2025.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

Jaar van planrealisatie	2030
Extra verkeer als gevolg van het plan	
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	855
Aandeel vrachtverkeer	1,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³
	PM ₁₀ in µg/m ³
	0,34
	0,12
Grens voor "Niet In Betekende Mate" in µg/m ³	1,2
Conclusie	
De bijdrage van het extra verkeer is niet-in-betekende-mate; geen nader onderzoek nodig	

Planbijdrage volgens NIBM-rekentool in 2030.

Conclusie NIBM-toets

Uit de berekening met de NIBM-rekentool blijkt dat de planbijdrage van de ontwikkeling, in zowel 2025 alsook 2030, kleiner is dan de NIBM-grens van 1,2 µg/m³. Daardoor zal het plan 'niet in betekende mate' (NIBM) bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een toetsing aan de grenswaarden op basis van de Wm is niet noodzakelijk, aangezien het plan NIBM is. In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt inzichtelijk gemaakt of er sprake is van een dreigende grenswaarde overschrijding.

Toetsing aan de grenswaarden

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is de lokale luchtkwaliteit onderzocht, zodat onacceptabele gezondheidsrisico's kunnen worden uitgesloten. Hiertoe is de Monitoringstool uit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geraadpleegd. De Monitoringstool geeft inzicht in de concentraties stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM₁₀) en ultrafijn stof (PM_{2.5}) in het plangebied in 2012, 2015 en 2020. De monitoringstool kent scenario's zonder en met lokale maatregelen die er voor moeten zorgen dat op termijn overal aan de grenswaarden wordt voldaan. Beide typen scenario's laten in de toekomst een afname van de concentraties zien. Dit komt doordat bedrijven en het verkeer steeds schoner worden door technologische verbeteringen.

Toename van de concentraties door de ontwikkeling

Met behulp van de NIBM-rekentool is toename van de concentraties van stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) berekend voor de jaren 2025 en 2030. De rekentool berekend niet de concentratie ultrafijn stof (PM_{2.5}). Een deel van fijn stof (PM₁₀) bestaat uit ultrafijn stof (PM_{2.5}),

daarom is voor deze berekening aangehouden dat toename van ultrafijn stof (PM_{2.5}) gelijk is aan de toename van fijn stof (PM₁₀). Om te bepalen of de concentraties luchtverontreinigende stoffen onder de (europees vastgelegde) grenswaarden liggen, worden de concentraties als gevolg van de ontwikkeling opgeteld bij de huidige en te verwachten (2025 en 2030) concentraties. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK). In de onderstaande tabel staan de gemeten en verwachte concentraties voor stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) en ultrafijn stof (PM_{2.5}) weergegeven van het dichtstbijzijnde toetspunt (ten opzichte van het plangebied), namelijk ter plaatse van de kruising van de Utrechtseweg en de Kasteelweg.

	Concentraties ter hoogte van de Utrechtseweg						
	Stikstofdioxide (NO ₂), Jaargem. concentratie			fijnstof (PM ₁₀), jaargem. concentratie			fijnstof (PM _{2.5}), jaargem. concentratie
	CIMLK	NIBM-tool (cijfers 2025 en 2030)	Totaal	NSL- monitoringstool	NIBM-tool (cijfers 2025 en 2030)	Totaal	
2025	11,7 µg/m ³	0,5 µg/m ³	12,3 µg/m ³	14,3 µg/m ³	0,2 µg/m ³	14,5 µg/m ³	7,9 µg/m ³
2030	9,6 µg/m ³	0,4 µg/m ³	10,0 µg/m ³	13,3 µg/m ³	0,2 µg/m ³	13,5 µg/m ³	7,1 µg/m ³
Grenswaarde			40,0 µg/m ³			40 µg/m ³	25 µg/m ³

Uit voorgaande tabel wordt geconcludeerd dat de concentraties luchtverontreinigende stoffen onder de grenswaarden in de twee jaren (2020 en 2030) liggen. Deze grenswaarden zijn op Europees niveau vastgesteld ter bescherming van mens en milieu tegen schadelijke gevolgen van luchtverontreiniging. De blootstelling aan luchtverontreiniging is hierdoor beperkt en leidt niet tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's. Tevens geven de uitkomsten aan dat de concentraties van de luchtvervuilende stoffen op de lange termijn in het plangebied verder afnemen. De blootstelling aan luchtverontreiniging is hierdoor beperkt en leidt niet tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's.

conclusie

Op basis van het voorgaande kan geconcludeerd worden dat zowel vanuit de Wet milieubeheer als vanuit een goede ruimtelijke ordening de luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor het onderhavige initiatief.